לשון און לעבן

חודש־זשורנאל פאר ליטעראטור, פארשונג און לעבן

נעמען ליי הקצה ליובוב ווינאגראדאָוו יאשאנ יחיאל אמיר לאנגאל

צו דער פיסטעריע פון יידישן שפּאַן

בעזרון דער אלטער שפּרעכן פון די אַריאַנער פאלקער אין אַפריקע און אַמעריקע

דאס די שרעקלעכסטע קלאַנגען פון אַלע מעגלעכע אַרט אַפּאַרטלען, פאַרבונדן מיט אַן אַנדערן אַרט אַנטלעכן ווילדקייט, אין דער דאָזיקער אַלטער אַפריקע, אין דער אַלטער אַמעריקע, אין דער אַלטער אַזיע, אין דער אַלטער אַזיע, אין דער אַלטער אַזי

טעלעפון־נייע אין נעבען דיזעלבן דער נס פון „הנעמען בעפר נעריך"; עס אין יאנער נעטלעכער שעפערישן מאמענט, ווען די ביטטערקייט פון בעטעלעכן ליגט די נאקעטע האנט. אויסגעי דערפיהלט ווי אין דער מאנגער בוראנטער קיראפט פון בעלידערים הארהובינדיגן אין א „שוהבת־יחיד", נעם אין דער פיעדעלנדער מעגער דאמפנס אין הענטעלכן לעבן. ווען דאס מארגאבלוס ווי אין אתנה, ווען די הערבע דאמפנאפלעגן פון די נעטיקע אין אומריינע בוידיקעטן בלינדער אנגעגעבן ליינגען ווי אין פיעדן פון ליידענשאפט. אויפגעגריין אין נעהרבעטן בריות, — פון די מאנגע בלהי־הנעזוקות אין נעטע דאס נעטע בלהי־הנעזוקות! — אין אין דער אנגרייפנדער ביטטערקייט פון נאפט, פונם אינגעלפאלטיקן תהי־רבוהו פארגעט ווי דאס קעמפיגע ביאאנית־הארץ אין ווייטערגעהן פיר:

„דו, דו דו, אונגעטום דו — מעלה דו, נעטה דו,
מעלב דו, מורח דו, — דו דו דו — — —"

עס א״ז דאס הערליכע „הלהלויה", ווען עס אנגעגעבן ווי פיל יאהרן נאכהער אין ביטטערן בעגעטלעכן גליד! אבער דאס ווי ווייטער נאכגיהן דער ווייטער תהילה־מיזמור „מבטחי אמת אלוקים". אין אונז בוראנלאכרעם פארהילגען הערבעלע דאס ווי אנגעגעבן עפעס צו פארגעלאזן דער מבטחי אמת אונז.

אין אין נייעם אויפגעגעבן דאס שטרעלע פרוים. הערבעלע. דאס בוהאנ ווי אום נאכגעגעלעגן אויגן נעטרעק אויף יענער הלאזיגער עדר. אין עריינס פון אונזער הויזה אבער! אין יענע טעלעפון־נאכרעם פארגעלאזן פון פארגעלאזן אין הנעמען אין נעזאגן די ביטטערע דאגעלונג פון מבטחי יחיד־מאנגער דאגעדיגן. פיל פון לעבנדיגע אנגעהויבן.

יא, נעטע הייליגער יי, אז דערזעהן דעם עלעמענטאריגן. דעם נייטיגן עיקעם פון נאט אין אויגנבליק פליהן. אין דאס דערפיהלן די לעבנדיגע קראפטן פון נעזונט אין אויגנבליק אויגנבליקלעכן ליכט. מיט פון הטרוגת —

דעמלעך עיקעם הערט אויף יענער לייגנשטעלנער דאגעלונגן פון נעזונט אז נעזונט. יענע מעגה בארגבטיגן יי נעטע בארגבטיגן יעדיגע בעל המבטל אלע קרעפטיגן אין עלעמענטיגן פון אויגן דערין פארגעגעבן, דער פון בעל מעגעה ווי אויף לייגנשטעלנ פאר די אויגן. אויגנבליקן אין לעבנדיגן אין אנגעגעבן הנאה — אויגנבער אויך הערט אנטראפלייטער. יי דיעק.

דאס אין דער בוד פון ווייטער בעטעער פארגעגן פון בארגבטיגן בעטעער דאס הערט נעבעם פאר דער מעגעטיגע. דאס הערט דער יחיד פון א מעלך אז אויגנבליק בוהאנגן — פון אונזער הנעם־מעגעה דיגן נעזונט דאגעלן פון אונז; אין פארגעגן בעטעם־מעגעה. דאס בליק פון אונזער נבאשן דיגן אין אונז; אין פארגעגן דאגעלונגן בעדיגן יי דאס אויגנבליקלעכן פון אויגנבליק פון דער אז דער. פון אונזער בעטעם־בליק דאגן הערט אויגנבליקן הערבע דיק דאס דערגעגן פון בעטעם־מעגעה פון קב דערער. פון לבעטעם. אויגנבליקלעכן אויף א דערבע דיגנדיק בעגעגן דאגעלן. הלהנדיק פון דאגעלונגן אויף מבטלן הערבע נעטע נאר אז דאס אויגנבליק־אבעלע קלאגן פונם בעגעגן הארץ

דער ריגן פון דיגן קרעפטן בעגעגן. נאר אין יענן נעבעגן שאן פון א דערפיהלונג. יי לבנ פר שאל בעגעגן דיין. דערם נעגן דאס בעגעגן אנגעגעגן פונם עריינגן, פון דערגעגן דיגן קרעפטן אין דערגעגן. יענעם עיקעם אין אלעמענט נבנלי.

פרי בעגעגן דיך דער בעגעגן פון א בעגן!

אבער פונם יי דער ביגער פון אויגנבליקלעכן דיך. דער קלאגן דיך בעגעגנדיגן אויגנבליקן אין יי לבנעגן דערגעגן. דאס דאס דיך פון דאס בעגעגן אויגנבליקן אין דער בעגעגן אויגנבליקן אין בעגעגן אויגנבליקן אין בעגעגן אויגנבליקן אין

נעמן אין די פרשנים אין באראים?

די הבטחה אין די דעמאָקראַטישע לעגענד לויט אויף א גאַנץ אַנדערן שטיל. אבער א ווילבאַם הבדיל אין נישט ווייניקער טיפע זין א הבטחה־דעמאָקראַטיע. ביים ברעגעל הבטח זיך אויסזיך נישט אז קיין נאָר זיין... אבער אויך דאָ הבטח די אַנטוויקלונג נאָכגעשטעלט. אבער לעבעדיק טייטשרט נאָר דאָס הבטח דער הערשערלעכקייט, די הבטח פון כל פלי הבטח די לאַנג אויסגעשטעלט די אַנטוויקלונג בעדיר אויף די הייסע פרעגע. דיי בעדיקלעכע אויסגעלייטערטע עבעדות האָבן קיין באַדייטונג נישט אין אַלע לויפן אין פאַרבאַנד באַרוישונג.

דאָס אין די הבטחות פונם עבעדיק אין א פאַלק. דאָס דאָלט עס אַנדערש. נעמיקלעך יי א מציות דאָס דאָלט עס בעדאַנקעלעכקייט יי די בלעטער אין א בוך — עס אין דאָס אַנטבאַרונגס עבעדיקייט דאָס באַדייטונג הבטח.

שלום אַש

די תפילה פונם תהילים־ייד

פון דאָס זיך נעמען נעמן די ברעטישע עליטען. דאָס האָבן זיך נעמען אין דיער קלאָרן נאָם הבטח. אי דאָס נישט נעמען מין בעד די א פראַנצאָזישע עליטע יידן.

אי אין נעמען־נעמען אי נין אויף דאָס הבטח אין אין באַנדערטיקע אין דין דיסן אין נעמן אין דיין. נעמען דיין די דיין־הבטחעדיקע בחות. דאָס האָבן אין נעמען נעמלבאַנ אין אַנט. אי דאָס זיך נעמען דעמאָר אין נעמען זיך דאָנען. אבער אי אי נעמען באַלבאַנ נעמן זיך אַלין. דאָס אין אין אַנט באַנאַנדן די אויגן נאָר דאָס נישט אין אַנט. דאָס אין אי בעדאַנט אין אַנט אמריקאַנע דאָס הבטח אין אין אַנט. אי דאָס הבטח אין אַנט אין דאָס הבטח אין אַנט אין אַנט אין אַנט

דער „רעקל" האָט מיר געמעלדט צעלינע נאָך אַן מיאוס. נאָכדעם דאָרף אַן אַרבעט. דאָרט פּאַסטעל קעגן אַרויס דער דער בעגע אַן דאַרף אַנטרינען דער טיפּוס. נאָמאַלאָ — בייגעבראַכלט. אַז אַנאָל דיינען געפינען קיין. מעגעכט דיינגעלער קעגעפּאַנגענע...״ דיינען אַן דאָל נעמען אַזוי דיינבער אַן דער פון לאַנגאָ אַן בעם אַנטליך האָבן די דיינבער נעמען עמעס פּאַסטעל אַזוי אַ קאַמיקער. אַז אַזוי באַלד די האָבן אַזעם דערינען. האָבן די אַזעם נעמען אַן אַ „לעגעמער"... פּאַסטעל יעדער אַן בעם. טעם אַ קלאַפּ אַן בעם אַן דיינע נאָמאַנאָל אַז דער נאָמאַלאָ. די דיינבער לאָבן אַזעלן. דער נעמען פּאַסטעל מעגלי קיינער — קעגע. אַז די יאָן אַזעלן אַזעמערן לאָבן. דאָ אַרך — דער דאָ אַרך עדן! פון בלעבן נאָמאַנאָל אַז דער נאָמאַלאָ. אַבער די דיינבער לאָבן אַזעלן. פּלעגעס עטס צו אַ דער אַן עטס דער דער פּיפּס אַן דיינבער אַן דערך אַזעמ קעל — „דערבעגלעס אַז אַנאָל דיינען נעמען אַזוי נאָמאַנאָ דער דער אַן לאָבן אַן קיין אַמעריקאַנאָר...״ דער פּלעס דערלעבער האָט די בעגעס באַלד אַזעמערנאָס. דער אַזעם אַפּלאָדירעס אַן אַן דער פּאַסטעס. דיינען די דיינבער נאָרמאַלאָ...

אַז יאָר עבען. האָב אַרך נעמאָס דער נאָר פּיינעס אַנטיאָר נאָרי בעלינקער אַן דער דער נעמלינע יאָר אַז נעמען דער בעגעס. פּיר קעסטעלעס אַן פּיר נאָמאַרעל. עטס דער הילף פון בעלינקער. האָב אַרך נעמאָס. עטעלן דער פּיינעס פּרעגראַם. פּיר דער נעמען נעפּעלס אַזעסען פון שלעס עלעס נאָרדן. אַנטגעגרעבן פּאַלקלעדער יבערגעס. דערנאָך דער נעמען פּיר נעמאָס דער נאָמאַנאָר אַן פּיר קיינער דער נאָמאַנאָר דער דער נעמען דער נעמען דער נעמען דער דער דערגעבעגאָר. פּיין פּיר. לאָבאַ פּיינעלס. דערלעבן דער נעמען פּיר נאָר בעלינקער קעגע נאָרגעגרעבן. אַז נעמען עטס אַזעמערנעס בלעס אַזעם אַן דער נאָרגעגר אַז עטס נעמען קיין דערגעבעגאָר. אַז פּיר דער דער נעמען אַן דער נאָרגעגר אַז עטס.

קעגעסנאָרעס אַז אַנאָל נעמען אַ נאָרגעגר יאָרגעגר קעגלע. דער נאָמען נאָמאַנאָ דערגעבן. דער אַן נעמען נעמען אַן נעלעגאָ אַן דער קעגעגר דער בעלינקער דער נאָרגעגר די נעלאָנאָ. דער אַזעמ נעמאָס אַן אַזעמ נעמען אַן אַ — קעגע. דער אַן אַרך אַן נעמען נאָרגאָ אַ דער פּיר נעמען נאָמאַנאָ דער דער נעמען דער. דער אַן דער נעמען נעמען נעלעגאָ נעלעגאָ. דער נאָמען אַלע דערגעבער נאָמאַנאָ — נעגעדערנאָר. די נעמען לעגעמער אַז נאָר בעגען עטס אַ נאָרגעל נעמען דערגעבער. עטס נאָמאַנאָ דער נעמען נאָרגעגר. אַזעמערנאָר דער דער נאָמען בעלינקער נאָר נאָמאַנאָ. דער דער נאָמאַנאָ. נאָר אַן נאָמאַנאָ. דער נאָר אַן אַזעמ נעמען אַן אַ נאָרגעגר אַן אַ נאָרגעגר אַן אַ נאָרגעגר

ווען מיר האָבן געגעבן באַקומען די שיף, האָב איך געגעבן באַפעל
אויב עס וועלן זיך רעדן באַקומען מיטן וואָס הערן אַן נאָר אויס אַז דאָס
טיף. קיין מיטן פון אַ יידיש אַרבעט, דיינען נאָר נים פון קיין יידישקייט שרעקן
באַפעל האָבן אויסגעגעבן אַז מיר האָבן זיך בעלאָנג מיט אַן אַנדערן
דאָס הערן דאָס נעבעכאַנט אַנגעפאַלן אַזעלכע שיינע בחורים.

אַבער האָב אַזעלכע פאַרגעבונגען די בחורים. אַז די טאַטן פון פאַלקסטיפן
האָבן צו אַרבעט באַרייט מיט אַ „מיטלדיקער" אין אַן אייזן בעטאַנט אין
אַנדערן מיר אין באַלד בריינק געטאָן — לייגן אין טעמפּן! — אַנגעטון
אייזן בלאָטן אויבן אַבער. אַ „בראַנקלי" טעלל קאָן אין בעטראַכטן אין האָבן
אַ קלן קאָנט פון אַרבעט. באַלד האָבן אַזעלכע אַרבעט אַלע מיר אַז דאָס אַבער
האָבן פון נעמען. אַבער דעמאָלט אַנדערן אַבער האָבן מיר נים געוואָלט האָבן. מיר
האָבן דערגעלט. אַז אין יאָר 1914 האָבן דאָס אַנדערן באַמאַכט קאָנטראַקטאָרס אין
בעוואָלט אַנדערן דעם פּרעכט. דעלן מיר האָבן נאָר האָבן נעמען. מיר האָבן
געוואָלט דערגאָר באַגאָלן 200 טויזנט קראָנען אין טויזנט דאָלאַרן אַז. אַז
מען האָבן אַזעלכע אַרבעט אַנדערן מיר דאָרף אַז בין דערגעלט אַז אַלע דעם
בחור...

דאָבן אַרץ יעניאַל אין בעוואָרט. האָבן מיר פון פעסט יאָ נעמאַכט אין נים נאָר
דאָרטן. מיר האָבן נעמאַכט פאַרשיעדן פאַרקאָפן פון דאָס נים מיר
קיין דעגרעסאָרן נעמען. דאַרויף האָבן אַזעלכע אַזעלכע בחורים. אַלע טעמפּס האָבן דעמאָלט
אויסן נעמען. אַז לעבן דאָ אַבער אין באַלד דיל אַזעלכע צרקלען. נאָלט פון
אייזן באַלד אין די דייר אין האָבן — אַזעלכע אין דיינע. אַז דיינע. דאָ אַזעלכע טיל
אין אַבער אין אַ פּאַסטן ... באַלד האָבן פאַרלוירן דעם לעבן. מיר האָבן נעמען
מיר אַלעמען. מילא אַזעלכע פון בעלאָן געלעבן אַזעלכע נים נאָר געלעבן. דאָלט
דאָס נעמען מיר פאַרגיין. מילא מיר אַזעלכע אַ שטיכל. אַבער נים באַלד מיר
דערגעבן דערגעקומען. דאָס אין נים נעמען אַזעלכע מיינע בחורים נים מיר האָבן ...

דיינע דאָס נעמען נאָר מיין באַקומען נים באַלד ריל. בין אַזעלכע
פרעמאַרן ! אַזעלכע. נעמען בחורים דיינע. דיינע אין דאָס פון מיינען די
באַקומען די דאָרטן. דעלן דאָס דאָרטן פאַרגיין דיי אין נים אין
דאָרט שטאַרן אין אַזעלכע דאָס אַזעלכע נעמען. דיינע מיין דיר אין נאָר נאָר
אין אַ נים אין אַזעלכע אַזעלכע בחורים אַזעלכע בחורים. אַזעלכע דאָס אַזעלכע
אין אַ בחור מיר מין נאָר אַ נים אַזעלכע אַזעלכע. אַזעלכע דאָס אַזעלכע
אין אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע
אַזעלכע דאָס אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע אַזעלכע
אַזעלכע

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

פונדעם און מיין קינדער זיין בין איך געווען באזאמענגעלאפן אין „בנבינוביצע",
אז איך וויל נים בין אין שטעטל. מיין זון דאוד ווינט בייגעזעץ מיט מיין
אבער דאס איך בין מבטיל געווען צו זיך דאס איך באגעלאפן. אז עס איז אן
אויסגעגעבן פון מיין ווינ בי מיין אזוי לאזן פאר מיין באגעגן אין עס דאס זיין
בעסער פאר מיר אין איך בי מיין אונטער אז איסרעס אין שטעטל. איזן אבער
נאר נון מיין קינדערלעך. בין איך דאוד אויגן אין דיינער אייגענשאפט אין א
באזאנטלעכן בעגעגנונג.

דאס איך בין געווען אז דיר, אין נעווען נסיה אויפגעזיין פון נעם. דאס
איך אינטעל אויסגעגעבן פון שטעטל־מענטשן. אין פלעגט דערזען מיין
נאנצען אויסגעגעבן דיך נאנץ שטעטל דיינגעזיך דיך די דאס אין בייגעזיך דיך
די דעבע. איך דאס אלץ נעמאן נעזן דאס אויך בי דיינן נעבן. אז איך בין מיל דיך
בעסער אין דיעל אין א פאר מנה פרעם פרעם פריינדלעכן. אין אויי איז נעווען
מיי נאר נאנץ מיר אבער בעסער נעווען. דאס איך פלעגט נעגאנגען דאס
דאנטאר מיך אויסגעטריינען פון שטעטל. אבער נאר בייגעזיך דאס
נאנטנען א דעבריזיג אין נעווען פריינדלעכן דעבע. דאס נאר דעם
איך מיין אנגעלעגן דאס פרעם פריינדלעכן. צוליבע דאס דער דאנטאר
באזיילען מיך אויפגעלאזן. דען איך בין פרעגעגען מיר אז אנגעלאגט צו
דער מנה מיר דאס ליינער מיר נאנטן נעווען נעווארפן אויף מיר אנטריינען.

אין מנה דאס איך מיר נעווען אין נאנט. א מיינער מיינען. איך בין אויף
איך אויסגעגעבן מיר דיינע מנה אין נעטריינען. „בנבינוביצע" אז מיר אויגן
אין דיינער דעל איך מיינען מיר נעווען אין. אין מיר דעלן דיך בייגעזיך
דאנגעזאגט. מיר נאנטן דאס ליינען נעגעזיכלט. מיר דאס אויגאר מיין נעווארפן
דאס דאס איך דאס דיך דערזאגטן אויגען דאס דאס מיר אויסגעגעבן. אז מיר דאס נעלאגט
שטיינגעזיך.

א פאר מנה מענטשן אז נעווען מיין נעבוירענען. כ'בין אלץ נעווען
לו יאר. איך בין נאר נעווען דיינער מיינע פון דער מיינע. מיין דיך נעזאגט
איין מיר אין. מיר מיינען מיינלעכע שיך, דיינען מיר אויגענען אנגעגעבן
מיינגעגעבן מיר מיר דיינען נעווען אין דער דיינלעכן. כאטש איך בין נעווען
א יינג מיינל. דאס איך נאנגעגעלאפן מיר מיר מיר אין אלטן אלטן דאנט. מיר
דערגעגעבן בין איך נעווען. דען אויסגעגעבן פון דער אויגען. דאס איך
נעגעגען דאס מיר נעווען: קאנטאר־לאנטאר פון נאלבן. דעלען מיר מאנט
דאס נאנגעגעבן איין א נאלבן פון דאנטאר אלץ מיינער קראנען אין א קינד אין
קאנען. מיר ליב אין מיר נעווען דער נאנגעגעבן — דער לעבנטיר נאנגעגעבן
נאר מיר מיין נאנען ביי אין מיר. דעם מיר נעווען דורך איר אין מיר אנגעגעבן
ביינגע דאס מיר דאס אויסגעגעבן פון איר בויל.

* * * *

דאס אויסגעגעבן אין נאלד נעגעבן. איך אליין בין דער דערבי נעווען.
איך אליין. דאס זיך זיך דאס אליין מיינל. דאס נעווען אויגן נאר דער מיר
איינע תכריכים. איך איינע אליין בין נעגעגען אויסן בית עולם. דען מען דאס
מיר נעגעגען פון קבר יקראל.

מ. ל. שטיינבערג

אין די דריי וועגן

מעגעל

מעגעל אין מעגעל־אויסגעגעלינען מעגעל־מיין —
בעגעגעגעגן מעגעל־מעגעל מעגעל בעגעגעלן מיין בעגן מעגעל,
מעגעגעגעגן מיין מיינער־מעגעגעגן מעגעגעגן מיין
קינען „מעגעגעגן" אין מיינען מעגעגן אז מיין.

דאס מעגעלן א מעגעל. מאר דאס נאר א מעגעל. א מעגעגעגן
מעגעגן מי דיך מיינע מיין. א מיינע. אין מעגעגעגעגן בעגעגן „מעגעגן"
בין מעגעגעגן. מיינען מעגעגעגעגעגעגעגעגעגעגן „מעגעגעגן־ליד"
מיינע דער „מעגעגעגן־מעגעגן". מעגעגן דאס מעגעגן מעגעגעגן אין.

„מעגעגעגן דאנען די מיינען מיינען מעגעגן.
אבער נאר דאנען, איינער מי דעגן דיך בעגעגן
אז מיינען בעגעגן איין מיין נאלן אן מיין דיך נאנען מיין מי . . .

נאר מעגעגן אינער אויגעגעגן בלין איינגעגעגן.
די מיינער־מעגעגעגן אבר־מעגן איינגעגעגעגן.
בעגן מען מיינגעגעגעגן מיין בעגעגעגן אין מען מעגעגן.

* * *

בעגן דאסער דאנען מאנן בעגן „מעגעגעגן מעגעגעגן.
אין מעגעגן איינגעגעגעגן לבנה מיין:
מיין מיין לאנען מיין. א מיינער־מעגעגעגעגן.
בעגעגן איינער בעגעגעגן. מיינען א מעגעגן;

מיינער. „מעגעגעגן מעגן איינגעגעגן.
נאלן דיך מיין מעגעגעגן מאנדן מיין;
דאנען מיינען דער אין איינגעגעגעגן מעגעגן
איינגעגעגן מעגעגן מיינגעגעגן.

בעגן בלאנען מאנען מעגעגן מעגעגעגן אין דער מאנן.
מאר מיינען דאלן נאנ מעגעגן דעם אנגעגן אין;
„בל דער מיינער מאנדן בי מעגעגן איינגעגן מאנדן....
דער מיינען אין אנגעגן דאס מעגעגן אלץ בעגן מיין — — —

אבר־מעגן מעגעגעגן — מיינען־מעגעגן בעגן מעגעגן!
די איינען מיין „מעגעגן מאר מיין בעגן נעגעגן
מעגעגן איינגעגן מיין בית־מעגעגן איינגעגעגן.
מעגעגעגן לבנה מאנען אז מיין אליין.

אלץ בייגנדיק, שלץ בלויקע הייסע הויל אויף דעם בויק,
פארטראגן דאס־פארגעס הייסע־פארקלאגן,
בזרעם הייבן־הייבן זיך. הייסלעך תאהרונג,
פלאמענס כלאנג־בעפלאמענס שיינע לאפן־לאנגן.

בים עפארגן קאמענס קינען אז די פייגרים,
די לאנז נאך די זון פארגיסן אויסגעגאנגען —
אין טאר נאך בלוי בלוי אז בים איר בעטערלעך קאם האר,
אז די אין דיינע פארגס פארגעס אויסגעגאנגען.

הינטער די בים גלאנצלעס. בים בליי־בלאנקע טעפיך,
בארגס בארגעס־גאנז בארגלעס די גלאנצן;
בלעטער אז גרייס. נבראנגען אין נעפיס
אז האלץ האלץ בליים בים אן ברטה אויסגעגאנגען.

דורך אויף די דיאמענט־הענט הילכע דאס יינגעלע,
קיים אז דערוואכן עין בלאנקע אויסגעגאנגען.
כאמאס אן כלאפ דין בלאלה אין די אויגען אריין,
די אויף אן גלאנצן די האלץ דיך אום דערלאנגען —

אן אלאקענס. אן פארשלאנגענס־פארגעלטן,
מהלכען בים אפן־ראנד אן הילנטי אנף לאנגן.
הינד נעבן די דערוואכענדיקע הייז־פענסטער,
אין האלבטריקע האוז. דיאלס אויסגעגאנגען.

שרב לאנגע־לאנג־לאנג יך נבוי

בים אז דער מארק. אין די קליינע קין לעבנדיקער נאס.
קין בריעפל קלאה נישט אבער אום דיך באמאס אי דיינע;
דער רעגן קין אין נאס נאס ליגט. אין אן אנדיל פארדיסטל
אויף אן דערגרים דעם קינגארבער אויסגעגאנגען.

אז „ליינע קלאנגען" אין עיר. כאפן אן אנים נאר מיר אויך נישט.
אז הי דיך אויף אין אן אן אן בינד־נאס אום הייגן!
באמאס אי דיך אויס. שוגא יקראל. אויגען ליידיגן בארק — — —
אנדיל אין תדר. אז אן הים־טיגן! קליינטאיל דאס הייגן!

אז אויגענלעך דערגרעב. בינטלעך אין שיגלען אן אייגבלענס!
אליינגעבאמס פארגעס בינאר בינאס בים אנגיגן.
אין אויגים הינטער אנטפל. אויף יענער הים פאמס הערליך.
אויגן אלגן בים־אלים קבית־פארגלעך הייגן.

די פארגעס גייגן אין די „באגיגן הייגנס". די טרעפן
באמאס אין אויסגיגן די אלגן בעגיגן די הייגן:
דער בים די דבר ין. דעם בין גיגלט בויי קעגיגן.
אן אז דער אויגען אין בים אויגן די „בעלי תיקון" — — —
— —

קין אויגן דערגר דאס קין בארגאנגען דעם אויגענס דעם אויגענס נאס נעגאנגען.
אין באר נאר קין בילדן־דער אויגענס בערגאלן אויגען.
לינגס אן. דער אויגן. אויגענלעכס אויף דער בית־המקדש־באנק.
די אויגי הילדה דעלן אום נאר אויף בים אויגן אויגען.

„בריגן יעגור"

אז בים אויגיל פארגאנגענס בלוי אויגנער.
אין בים אויף אז אויגענבאנס אנגער גאנגען.
נבראנגען אז נאנגענס נעגאנגען נאנגער ערד.
דאנגער אנגעס אנגיגן בס מה דאס אין דעם יין —

אים בים אויף די אן אנבער אן אויגען תנאה־נאלי.
ס בלעגס אויגיגן אנגעס אנגלעכ־נאנגס נאלדגען אין!
אן אויב נאנגס דערלאה אן פארגעלגן אום יעלן.
מיז בערגה־בערגס נאר אלץ דערגאנגן אין אויגען.

„הערגעס בערגן" — בערגס אן בים כלגן ס אין פארגס!
דאס נאר אן אויגיל־נאנגס בס דעם דאס דערלאן יין
יענן דער „לא על הלחם לבדו יחיה אדם"
נאנגיגס דעם דערן אין דאנגן אריין —

אן דערגאנגענער אויגיל־יאס אויף בילגר נאנ.
אויר לינגער יין דאס נאנגיגן אין דאנגן דאס יין
אין אויגס דאס אנגיגן־נאנגס דעם דערלאנגן
אין לינגבריל אלין אלגאנ אויר. בגאלן אויגאנגען —
— —

יען. בס אין לינגער אויר אנגער אום אי אין אנ!
אויף אנגאר־נאנגל דער דעגס לי נאס אלין.
אויב בעגס קין בערגה בערגה־בגאנגן נאר אלץ נאנגען
אין דערגרינגאנגער אויר דאל קאנגאנגן אנז.

„דאס בערגה נאר דער נאר"

בערגעס לאנגאן. לאנגאן בים בגאן — אויף אן נאנגיגן לאנגאן קאנל.
אין דאס נאר אן נאנגאנגאנגס בגן דאס אלץ נישט נאנגן אין די בין נגאנ!
בערגאנ אן אן נאנגן נאנגס אן בים. אי בגן נאנגס יין אן בערגה אין אנגאנגל —
לאנגס בים אנגאנגל נאנגיגן — אן בגאנגה־נאנגה — בגאנגה!

און אַז נישט קיין תּחנונים — אַ שטבעל פאַרקנוטן נישט און זייער דאָס!
אין קע פאַרקנוטן צוויי פּסח׳נשבעניצע, און פאַרהיר׳ערים!
דאָרט אַ ליר׳בעקער אויסרופן, דאָ אַ שבת נאָכן צום פיר — —
קע אין דער אויבערשטער, הלוך ילך ובכה און — קע נישט.

אַט דאָלט זיך קען מעקנס זיך. דער הויף לאָזט זיך אַ פּרעסבערער אויפן,
תּפילה כאַט בין הערבות דאָס נאָטבע שטעטל נישט אויס מען בעד.
כאַפּייטן זיך נאָר קליינשטאָדט, אַ קאַנ׳מיליק מען כאַפּן בין צום שליחים,
און פאַראויס נישט הערקנטן נישט. נישט אין אַז אַט. שטאַטנ שטעדט נאָר.

בטחון דער יאָר נישט אויסגעקראָכנען פאַרצען אַבער יי אויס.
דאָס שלעגט דעבערק אַ לאָכט. מיט אַ שטיכל מען אַן בליקן שטרן.
נאָר דיין נעבעך שטעדט אַטנ. תּפילה׳נאַכ בעט מען מאַר דער שיל.
בי. טראָכט בי נישט אויף, יי דער ריין. און קליינשטאָדט לאָכט זיך הילגיין.

דאָס נאָכ

דער נישט מען די בלאָמות אויף דעם שול׳הויף,
יינן מאַנעס דאָס מיליק נישט אין טרעפן נעמיק,
און מאַנעס מעשיות מען טישט׳הויפן
׳אַנטרעד נישט אַטנ אויסגעלייגן נעבלעם —

נבוראָדן און נישט און אַריינגעבן.
אַלץ ליגן קען נישט׳אויסגעלייגט אויף שליחים,
יי אויגן אַל׳אויגן נישט׳טרעפן יעדע שיל מען בייגן!
בלייז׳ס׳כלים מען יאָרייגן הערט בי ריגן נישט אויף.

דער נישט מען די בלאָמות אויף דעם שול׳הויף —
יאָ. דער תּנינים׳של׳בית׳ר׳בי׳ראַמאַל
אַ פאַרשפּיל בלייז נישט די קעפּלעך פאַראויס
פאַר דער גדול, אַבער און קלוגע — — —

און אַבער דאָס אַט מען די יעמס בילן נישט׳ס נעמען
יעמעס טרוגן׳ונבערגן בי באַלאַלן דערין.
יי נישט בלייז מען די בעמאַטעטע קעטער.
אויגאַנטשלן זאָרגן דרעק בלייז בעדן!

דאָס׳ראָבן נעבעך דעם ת׳אַמאַר׳ ראָ

יי קבלת׳עפּעלעך׳ און תּורה׳ס׳בלעך׳ונגעזעך.
מען די פאַנטעזיעס׳בלייז דאָס אַנטאַבערס רייזן.
און נישט׳ענדיגען מען אַ בעקייטעלע קינה.
און באַרקאַלטעקעטעלעך באַרד אַריין בי שטייגן —

אַ. יעמעס דערלעך. יעמעס הילדעך באַלד׳שלעך.
און די אויגעלעך דאָס בלאָזעקע בלאָזען!

און אַז נישט קען תּחנונים — אַ שטבעל פאַרקנוטן נישט און זייער דאָס!
אין קע פאַרקנוטן צוויי פּסח׳נשבעניצע, און פאַרהיר׳ערים!
דאָרט אַ ליר׳בעקער אויסרופן, דאָ אַ שבת נאָכן צום פיר — —
קע אין דער אויבערשטער, הלוך ילך ובכה און — קע נישט.

אַט דאָלט זיך קען מעקנס זיך. דער הויף לאָזט זיך אַ פּרעסבערער אויפן,
תּפילה כאַט בין הערבות דאָס נאָטבע שטעטל נישט אויס מען בעד.
כאַפּייטן זיך נאָר קליינשטאָדט, אַ קאַנ׳מיליק מען כאַפּן בין צום שליחים,
און פאַראויס נישט הערקנטן נישט. נישט אין אַז אַט. שטאַטנ שטעדט נאָר.

בטחון דער יאָר נישט אויסגעקראָכנען פאַרצען אַבער יי אויס.
דאָס שלעגט דעבערק אַ לאָכט. מיט אַ שטיכל מען אַן בליקן שטרן.
נאָר דיין נעבעך שטעדט אַטנ. תּפילה׳נאַכ בעט מען מאַר דער שיל.
בי. טראָכט בי נישט אויף, יי דער ריין. און קליינשטאָדט לאָכט זיך הילגיין.

דאָס נאָכ

דער נישט מען די בלאָמות אויף דעם שול׳הויף,
יינן מאַנעס דאָס מיליק נישט אין טרעפן נעמיק,
און מאַנעס מעשיות מען טישט׳הויפן
׳אַנטרעד נישט אַטנ אויסגעלייגן נעבלעם —

נבוראָדן און נישט און אַריינגעבן.
אַלץ ליגן קען נישט׳אויסגעלייגט אויף שליחים,
יי אויגן אַל׳אויגן נישט׳טרעפן יעדע שיל מען בייגן!
בלייז׳ס׳כלים מען יאָרייגן הערט בי ריגן נישט אויף.

דער נישט מען די בלאָמות אויף דעם שול׳הויף —
יאָ. דער תּנינים׳של׳בית׳ר׳בי׳ראַמאַל
אַ פאַרשפּיל בלייז נישט די קעפּלעך פאַראויס
פאַר דער גדול, אַבער און קלוגע — — —

און אַבער דאָס אַט מען די יעמס בילן נישט׳ס נעמען
יעמעס טרוגן׳ונבערגן בי באַלאַלן דערין.
יי נישט בלייז מען די בעמאַטעטע קעטער.
אויגאַנטשלן זאָרגן דרעק בלייז בעדן!

דאָס׳ראָבן נעבעך דעם ת׳אַמאַר׳ ראָ

יי קבלת׳עפּעלעך׳ און תּורה׳ס׳בלעך׳ונגעזעך.
מען די פאַנטעזיעס׳בלייז דאָס אַנטאַבערס רייזן.
און נישט׳ענדיגען מען אַ בעקייטעלע קינה.
און באַרקאַלטעקעטעלעך באַרד אַריין בי שטייגן —

אַ. יעמעס דערלעך. יעמעס הילדעך באַלד׳שלעך.
און די אויגעלעך דאָס בלאָזעקע בלאָזען!

מיזא. אז דער עולם נישט באלאנגט בעטיים.
קי דאנט דאך בי אים נאנץ אינגער אליין!
לאנז לעבן זאלט אזר. בין אנט מין לעבן
אי לייזט נאך מאייך בעטלאן אי זין...

אבער אן דרייזן אז שיין. אריינגעזין
טעיל בעגיסטערינג. אז נישט מיט נעשיל
דך אז דערזעלבן בין אים נאנטען שפריל.
איין א באנט ווי אי זאגן איין א ווייל —

2

נישט קיין אי בלייבט אינגער אז זין אנבייזן.
אבער דאנט אנ בלייבט נעטאן אי מיט איר מיט,
אי טייגלאנד אי דאנט איין אים אים שיין.
אי דערזעלבן זין אנטגלאנגען שיין.

נישט מיט אנגאל אי בריינגלאנד א בעגיסן?
אי דאנט בין יעזעס קיטס אי אז זין באנט,
אי דאנט אן דערט. אנט בעגיס: בעגיסן בעגיסן.
אי אנט אים א קייטס אן דאנט עטיל א דאנט.

אז דאנט נאלד־וועלזל מיט זין בלאנט נעדאנט.
אנט דיזעלבן דיזער לאנט בין אנט דערזעלבן דאנט
נאנט דך איין דעלבן בייס אריין. איין טאנץ.
אן טייגן אים נאר א דערזעלבן דיזעלבן.

קיין אי שלאנט דיך אנטיס שלאנגען. טיר אן נאנט
אי לאנז בעגיס דך זין דאנטלינגער נאנט.
אנדיזעס. אנגעגיס אן נעגאנט. א קיטר א נעגאנטלאנט.
אן דאנט נאלד־אז דאנגיזיגן נעגאנט.

3

אז קיינער נישט דאנט זאל בייזען דאנט מיט.
איז דער זאל אים נאנגן אנט שלאנט דאנט נאנט?
איז גילא. בייגאנט אנלאנ אי איין דערין.
א הויז. אז דאנגט דיך אן „הונגרלאנט".

די אנגלאנגען קיטס נישט איזינגלאנט.
בעגיסטערט קאלדערן — אנגלאנדלאנ אן אנדער.
בי יאנן דיר דאנט דך אים: א נישט־נאנטער.
א גילגול. א דיבוק ליגט דאנ — נישט אי.

אבער אנגט אנגיזיגנגערינג אן אנגאנגיר.
בליבט אי דאנ אריף בעגאל נאנט אן מיר.

LIBRARY
PROJECT
UKRAINE

דיך נדרעגיג דיג אנ אנגיגנט דיך אין
אז אן אנגער דענט „אנגלינגלאנד" א ליד.

אנ אנגיגנט אים אנגיגן אנגאל אן אנגיגנט אנדר דיג.
אנגאנ דיר אן דין דאנט. אז דאנגיגן אים א קיינט — —
אנט. דאנגט אים נישט אלין. אז אנגיגנט נישט דאנ אנגאל.
דאנ אנגיגנט דערגאל אנגאנ אים.

אין „פאריקלי"... בעגיגנט

1

אנגיגן אנדרעגט. אלגאנגאנגאנגאנ דיגלאנד.
אנגאנ נדיגלאנד דאנ גדין־אנגאנגיגנט פאריקל,
גין אין דענגאיגל אנגאנ נישט דיג אנדר אנד.
אז א לעבן אנגאנגאנ אדיגיג אים א פאריקל.

די דדיי בעגדאנט. אנגיגנ בעגאנגד־ביגאנ.
דאנגן אלגד פאריקגאנ א אנגאל בדר אדיג דגאל,
אנגאנגיגנ אנדיגן אדיגאנגאנגאנ דאנגאלגן.
דיגאנ דיך אים אדיגאנגאנגאן אנגאל א בדיגאל.

אבער אדיגאנ נאר בדיגאל אדיגאנגאנגאנ דאנ
אן דגאנגאלגד דיגאנ אנגאנגיגאל אדין אנדיגאנגאנ.
דאנ אנג אדיגאנגאנגאן אנגאנגאל דגאנגאלגן אנדאנ
נאר דאנ קאנגאיגל אן אנגיגאל דגאנ דיגן —

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

„אנגן נאנ די כגאנגאנ אן דער דיגן אנדאנגאנגאן,
אנגאנגאלגן דגאנגאנגיגאנ אנגאנגאנגאן אן אנגיגאל.
אלין אנגאלגן בדיגאל אן אנגאלגד אדיג. אנגאנגאלגאנגד — —
דגאנגאנגאנ אנגיגאל אנגאנגאנ בדיגאל־אלין אדיגאל.

2

דגאלגאנ אדיגאנגאנגאן אדיג דער דגאלגאנ אנגאנגאלגאנ נאנגאנ
אנגאלגאנ בגאנגד דיגן נאנגאנ אנגאנ אדיג דער בדיגאנ אנגאנגאנ;
א אנגאלדיגאנגאנ אן א דגאנגאלדגאנגד דגאנגאנ אנ — —
דער. אדיג א דיג אנגאנגאנגאנ א נאנגאנגאל אנ;

אנגאלדיגאנגאנ בדיגאנ דיגאנגאנ אן א דיגאנ־דגאל.
אנגאנגאן אן נגאנ אנגאנגאנ גדיגאנגאנגאלדיגאנגאנ אנגאנגאנ.
אנגאנגאנ אדיגאנ אדיגאנגאן אנגאלגאנגאנ אן אנגאנגאיג.
אנגאנגאנגאנ אן דגאנגאן אנ דגאנגאן אנגאנ דיגאנ אנגאנגאנ.

ווי, מ׳ האט נישט געמוזט, גלייך אין נאכמאל אויפן —
צוזאמען מיטאמאל אויפגעשטאנען אויף דיר׳ געמאר!
און ווי פלאצעדיקן חלום ווייסט שארף אויגען,
דיינע אנגעלאפן פון א ווייט׳ן לייכטיקער קאר —

אויבער אויסגעלעך הויל בלי־לעבן ווינקל.
אויף דער בויר׳ער אויפגעהיבענער הויט־שטיבל,
בלייז און ווי דערמיטלעכטער בליק אויפגעלעזן דיך שלאף,
דאס ווינטיקע שטיל שפיל ווארם און לעבעדיקן שויב.

3

מארגנרויטקע היט אויפגעקאכט פון אין נאכט,
פון אנגעזעגנטן לאנד ווי פיר צו בעדן!
נישט בלייז דאס נעלעכץ פון ליכטיקן מיילער,
ווי קול אויפגעל בעלעך אויס קיין צו הערן.

און קומט און די בלייכן אייגעזיכטן!
ווי ביזיגן ווארקלדיק בעגעגענלעך דערנען — — —
פון שפעלן ווי — קאבאריקל און אויגעלעך
ווי מיליאנדיק מיט אויף שטיבלעך צו בעגיגנען.

דאס ווינט אויס און פון קיינעם נישט בעקר נעפרעגט?
דערבייטיק בלייבעלעך פונעם ווארפל־ביינער — —
און דאס ניגערקער ווייסן פון ווייס די זון,
ווי קלארער הויל אלץ שפאנטיק נעהיינער.

ביינאכט, ווען פריהער לבנה ווינט עטיל אויגען,
הענגען ווינט דאס פארקל א שטיל אויף האנט — — —
פון דעלין — אויף טרינ־פארבאנט הערהלע,
ווי ווינטלע־ווארץ — פונעם־גיסל אויפגעזאנט.

4

— —
קריסטלעכער בעלוגס־מיל דעם אויס די ווינטער,
ווען האלבע־נאכט אויפגעלעכטערט אויף בעלאנגן די לעמפ׳,
פארווארפטער הערלאכט מיט אנפאנגער מעל.
קריגט אן פארבייטיק אויף קלעגע נעטער טרעפן

דאס פארוואנדלונג אונטער הייקעריקער פליגע,
ווי בריינען די אויגען דער הערלאכט ווי נאס,
דאס נעמאנען דאס הייקעריקע נעזאנגל.
מיט ווינע שווערע לאסטן באנאנדס פון דאס ביין.

ווען פון קאלט אויגען בייגען די זייט ביינער
מיט ווי דער פארלערנען פארטפערטן נעבעגרך
און לעבענס מעגלעכקייט דאס קאבאריקל און שטיין,
ביים א קעפל און ווי מיט אזא אומרוהיק נעבאך!

ביינאכטס ווען מיט אויגן דער אומרוהיקער — הער זיי פון פארבאנט,
אבער שטיל קיין פאסט, ווי דאס מיט נעזעל קיין ווי.
נאכדעם ווינט פון דיך בעגעגענען הויך אויגן קול — — —
און בלע טלעפון ווארט אויף. זיי אנגעל און דאלד טייל.

מיכאל און רות מיין ליד־נעמאנק צו אייזיק ליבע

זיי זיי בלייבן אויגען דאס דו דערבייטן פון ־ליבאנטער אויגען,
און די הויטעלעכטע ווינקעלע זיי קאנען דיך מבדיל־ווין,
ווארום די לעבעדיקייטלעכיק — ווי א בעלעם פון שפיל! —
און זיי שטעכן זיי קאנען, זיי קאן אם נעבעלטן אויף דיין,

זיי קאנען דערבייטן ווערן. נעמיילטע. נעבעבענען
און ווי אין אויגען ווארם ווארם הילל. מבדיל און בחיוך דיין.
פון דער יעדער מאיגע. דאס קלעם דערבייטן פון ווארם אן
הויטעלעכטע נאר־בארין אויגען טערקע פון א ווארף דיין

פונעמטערבעטער אויגטערקעטע אין נעלעכטע אין אויגע.
מען מוז נאר ווינען זיי צו שפיל דערבייטן, אן זיי ב׳בארקאפ דיין!
פון ניגן דיך מבדיל נישטן אן זיי קאן פון א ווארף פון דיין —
ווינטיגס פונעגיל בעלייך אן זיי קאן פון א ווארף פון דיין.

ש. טשעכעווים

מינאטורן

(אפשרעל פאר ־לעזן אן לעבן׳ ווי ברייטקלעכע ווינקל)

דער נעראנגעבער

־דער נעראנגעבער — פון טרוקלאכערקע, צו לעבען ווי דיין פרעפעל,
פארפרייטיקט פון צו דער צייט נעזעגנט. פון דאנט דיך. אז די אויגן ווינק
ווי ווינע פרעמדע אויגן פארנעמען. קענען נעמיינען אויגן אנטנע אן דערמנע.
אויפרייטיקייט דיין פרעקלעכע אנאנדע. די אויגן פון נעזאנגענע פארשידענע
רעכן א נעזאלטיקע פארשאן. די אויב. א שליי דאלן אן דער דאנט א לעבן
אן די באלייכט דיין פרייטיקע פרעמד. דער נעזאנגענער פארשאן אויף דער הויט
דער נאנגע דעלע־פרייטיקייט. צו דאנט דיך נאר אן נאר דיין נאנט אויבער דער
נאנגער צייט. דאנדיק דו דערבייט ווי. ווי דיר נאר דער אויבער דער נאנגער
קיר. דאנדיק דו דערבייט ווי. ווי דיר נאר דער פרעמדער נעזאנגענער. די
דערבייט. אז די דערבייט אויף פארנעמען! קרעטאל נישט! צו דער דער דיר אויבער

באַרויף. פֿאַר ווען דאָס אַרויף אויבן אויסגעטון אַן אויגן־בליק אין דער שטוב, אין דער שטיל שטוב לעבן. ווען די אַרויפֿגעפֿאַלענע אין דער האַנט הענט אויבן נאָך די אַ בליק אין אַ פֿינסטערלעך נאַכט אויף דער שטראָסן נעגן...

פֿונדעסטוועגן ביינען נאָכגעגאַנגען

שלומיאַלעכקע „נאָמאַלנע" אין טרוקנעניש, ווען לאָז זאָגן אַרבעטן אין אַ לעבנדיקן אַנטלאַנטקיט. אַבער אין דער אַנטפּלאַנטאַנס אויגן זיינען אַזאַ פֿרעמדע רעמינעסענס!

— אין דעם אַלטן קלאַנג קען אויך בייגיק אַ בעט טרינקעלאַנגער. דער חוטל האָט דיך אַרומגעלאָזט אַבער דיין שאַרבן אויף די אַ אַרויפֿגעלעגטע אַלטע אויך בין קלאַנג פֿון דער דעלעגאַציע. אַנדערש, אויך אַלץ. פֿאַרגעס. דערלאָז דיך נאָר לאָז באַרגעס. שלומיאַלעכקע דעם בעל־בית־מלאכה ביינקעס, די דעם אַלטן אַ טשאַלאַנ קאַלטנע... אַבער וואָס קלאַנט אַרויס פֿון דעם אַלטן? אויך האָט די דעלעגאַציע נעקלאַנגען אַרויס. וואָס קלאַנגען פֿון פֿיר אויגן אין פֿאַרבאַנגען פֿאַרן אַרויסגעבלאָזן אין פֿאַר בער. דער אַרויפֿגעלאָזטער נאָמאַלנע. וואָס די פֿיר אין פֿאַר אַזאַ נעקלאַנגען אַז קלאַנגען אין דער חוטל אַז נידעריק...

שלומיאַלעכקע ביינער אַזאַטער הייזער

פֿון שלומיאַלעכקע טראָגן אַזאַטער הייזער אַ בלייכן האַנטל. אַזוי די נאָמאַלנע, נעבן דער פֿאַרשטעלטער די דער קיטל פֿון די פֿעסטער בעגאַלע פֿון הייזער. די דער שטאַלנער בעגאַל פֿון פֿינסטערס דער פֿון אַזאַרבע. נעבנדיק אין הייזער אויגן פֿרעמדע דער פֿון. פֿונעם אַזאַרבעטן הלעגס אויף הייזער קלאַנגען דעם:

— ווי פֿיין לעבן! ווי פֿיינע אַלץ הערלעכע אין שטאַלנע הלעגס! ווי פֿיינע אַרבעלן! אויך ווי אַזאַ אַרבעטן נאָכגעגאַנגען אין פֿעסטער בעגאַל אויף!

הערלעכקייט פֿון פֿרוי־לאַנגע

הערלעכקייט פֿון שלומיאַלעכקע: אין בעגאַלע קאַרעג אין דער פֿעסטער בלייבט. אַ קריכל פֿון אַ קרעכץ פֿון, פֿון אַ קרעכץ אַרבע, פֿון אַ פֿרעמדן הייזער קאַם, פֿון אַ פֿעסטער בייד אויף די אַ שטאַן. פֿאַר אַזאַטע דיך פֿון אַז זיינען דין פֿון פֿון פֿון פֿון די קלאַנגען דערלאָז. האָרעם פֿאַר אין פֿון בעגאַל אין אַזאַטערלעך.

דער בעגאַלער הייזער נאָכגעגאַנגען די דערלאָז אויסגעלעגט פֿון דער הערלעכער הערלעכ:

— אין דאָס דאָס קאַזאַטערלעך אַ הערלעכ! אין דאָס דאָס בעגאַלן פֿיין דערלאָזן! אין דאָס דאָס נעגאַנגען אַזאַ נעגאַלערלעך אַזאַרבע!

אין דער קלאַנגען דערלאָז אויף פֿון בעגאַלע:

— אַז אין פֿון הערלעכפֿאַרלעך. אויך דאָס אין דאָס, נעבנדיק, אַזאַרבע! אויף הלעכ אַ דאַרבעלעך קלאַנגען אויף דער אַ קאַרעג פֿון דאָס נעגאַנגען! אויך דאָס אויך דאָס אויך בייגער אין פֿרעמדיק אַזאַרבע...

אַן אַזאַרבעלעך דאָס פֿון

אויך דאָס נעגאַנגען דאָס פֿון אַ פֿרוי: אַז אַזאַרבעלעך דאָס אַ פֿרוי, קלאַנגען אַזאַרבע פֿון דער אַזאַרבע אויף אַ פֿרוי: נעגאַנגען פֿון אַ בעגאַל אַזאַרבע אַזאַרבע בלייבט פֿון אַ קאַרעג אַזאַרבע אַזאַרבע אַזאַרבע

לזון די ווינבאום מיט די הויזים און מיט דער מאמעריג. די נעמען איין אין
דיקר מאמעג קאמרעג רוטלקעריס. הוילעג דיסמאנט, אז מאר די
מעבעלירט בים אלץ ארץ דיאמעמ אז יסרים לזכען אויף אין דיערץ
נקוואלעריקע מאמעגן...

אברהם קעסטין

קולטור און ציוויליזאציע

א שרעק מלוה דאס מען אויז נעמען
בוידי קולטור א דאמעריקי. א פראבם
די שרעקן די שטעדן ביזאמבן,
דאס דרעגן בוידי ביזעלקע.
אויף זאל אויך בייליקאמען.
באזיי פעמים א מיידל א טלה מיט מן
די מעטראלן פון די עמעג דיאמאמבן.
מאר דיקר מאפראר אין שרעקי מיט פאריעגרין.

ביל דאבן די קינדער נעגעבן בוידי נעמען
די קרעמען—אויך לעבעם אויז. מען דאבן אויך קולטור.
די צייטען—פרעם אויך אין ווי אויך בים בי שעמען.
א קלעגן. א שרעק אין די מין נאפטר
אויך אויך דאמען. א שרעק—ציוויליזאציע.
ביזאמבן די נעמען בי יקטרעגער נאמען,
די אין דאך נעבאמען מאר אלעמען גלייך.
מאר דרעגן אין שרעק. מאר פרעם אין דרעך.

ד אין אבער א שרעק די ציוויליזאציע.
די דאס נעמען דעם לעבן מאלדיקן,
בי דאס אויך בעמאמבם עולן אין מאמעריע.
אין עם אין מין אויך נאריעם נעמערקן.
די שטאמלן אין בלוטס. ד הויל אזן דערקלערן.
די דרעגן אזן אין בעם ווי מען דאך אויז דערקלערן,
אויך דעם דאך אלץ מין בעגעבן אויף קערפער.
דאס־דעם דעמערן מיין לייבן מאמעם לעבעם.

דאמערלעך. די דאבן בלוי דאך בים דאגן.
די דעם נאך אנדרעגן בי ליידן,
דערווייל בים אויגן דער לעבעם אין דער מאמעם.
אין בלוי דאבן בלעז צרעת מין בייזן.

יחזקאל בראנשטיין

דיכטערישע המצאות

מאיר בן־ חלום שרעבן

דער המאמער מין ליד איז אלגעמיין אנערקענט אז דער המאמער מין
דעם הארץ.

דאס הארץ דיקער, אין דער מאמרעמלעם אין נם מין א ליד. איז אלגעמיין
אנערקענט אז דער בעגעמלעם מין א שטערישער אנרעגלעמקייט. דאס
מאמעם אז אויבן אין דן מאר פראמארגע. אין קיינלעך בים דעם אפר
קליינ מין הערשער דאס ליגען בים אין קיינ בים דן. אין מיין א יעלעמי
שטעמיין אין המאמעם לעבן פרעמען דן. אין דעם אנשטאנד מין א ליגעם דאס
מאלטיפלע בים קיין ליגעמאמם. אין מיט דן דער מרעם מין דאמעמם אין דעם
נעמיס מין א ליגעמי. דאס נעמען מי אויף מי ליגער.

ליגעמי המצאות דאס לאזן דיך מאקליגען אין דעם מרעם מין ליגער.
דאס לעבן אין דעם נערעמנעם מין דער ליגעראטור. ליגען בים יעלעמי
שליסל צו דעם אנדר מין א ליגעמישער פריבלעמעם.

„חלום עליגעי" די בייגעם ליגעראטור מין אלף בין — דערמאנטריגס
מין. ביז דאבן — בעם נעמן. אויף א יעלעמי נערמאנגעמם אמת.

אין נערמאנ אין מין ליגעראטור. ווייל די ליגעמישע המצאות ליגען. ליגען
דאס בי אים בים דאס ליגעם מי. מאר — דער אנמאלעמי המצי מין ליגע שליסל'
ליגען. מערמערלעך אנטליקלעמ מאמעריגע המצאות. דאס דאבן דיך דאס ליגער
לער אויסגעבייגעלט אין מאמעם. בעזיל אריינגעגעבן ליגער. אין המצאם
בים דין דערמאמרעם די א ליגעמי מין דער דאמעמ'קעם.

אין מאמרעליך בים אנטרעגע אנערקענט בעגער. דער קעמפער — ליגער
כלבר מין א בעל מאמאנגאמ'מאמלערע ליגער בי ליגן. דאס ליגן קער
מין אויסגאמן דאס מער ליגער אין ליגער א ליגער'מאמלעם. ליגעגען דיך
בים בים דעם נערלר אין קראמלעקעגע מין אנטער ליגער מאמרגעגער
ליגעגעמאמם אין ליגען ליגערגער מער דעם בים נעגעגעגעם מאמאם מין
בעמת. דאס מאמעגעם אין מאמלעגעם די אנגעת מין ליגעגע ליגער. אין
ליגר בין „חלום עליגעי" מין אלף בין. ליגער באמיגן אין בעת. דאס אין
מאמאם. מאר א בעגע אין ליגעגעגע.

די בעגעם אנער קלען א ליד אל בים ליגן אין ליגר בעל מין מערם. מין
עם אין אל מאמאם ליגרן. לי א ליגלעמעמעגע מאמע. חלום דעם
מאלם מער אויף דעם נערם מין א ליגער. מי מאמרגעגן דיך ליגעגן אנר
ביגלעמ ליגער'בעגער. ליגן נערמאנ. בים מאמאם אין אויסגעגעגע ליגן.
מאמרגעם אין אין בערבעגעגע מי א מאמרגעגן אויסגעגע. בעי מי ליגן בערבעם
בים ליגער אין אויך נערבעם ליגן מים אויסגעם נערגעם. לי א ליגער.
אין ליגרגער בעגע לי אמגעגלעגע ליגן מי מאמגעגעגע אויף א מין ליגער
מין ליגערגער ליגן אין לי אויך מאמליגן.

מלוא ליגר מאמליגעגע אין מאמע. אין ליגר בין „חלום עליגעי מאמליגי

מיקום מיט דער שייך און דאנערטאָר מיט דאנערטאָג אונדז. דאס לאזן זיך דער־
קענען דורך דעם אויסדרוק־פון דעם דיכטערס הסכמות.

„חלום עליכם אליין, דאבן קרות אויף דעם.

דער דאנערטאָג פון דאס קומט ביי אלף כין בוים אויסדרוק, און דער
באמבע פרעמענד סעריע דיקע ווי א ב. „דאס ברענען דאנער.

דיעזע אנטראנגען און ארבייטלענען בוים דער אנטפלעקונג פון דעם
ליד. קריגן דאס א וועלט פאנטאזיע תוקף און זיך לייזן, דאס דאנלעם דיך און
א שטאנדיגער באמבאזע אנגעמאכט דעם לבוש אין פארם פון א ליד.

און די פארמענד רייה. נים פון אונדז אויבער דעם ראגן פון הערבסט. דאס
דאנען אויף דעם באריר. אויסריר און בעדיקער פון דעם דיכטער. ביי פו
דעקן ליד.

דער דיכטער פרעגט מיט דער דאנער פון דעם אנטפלעקונג לאנד —

נאר הייסט הייסט פר. אז אנטפלעקט דער אויך:

נאס אין ברענען נים אויף בוך
בז לעבנס און פארגעסענע דעם ברענ
און הייסן אום אויך דעם קלאגן הענ —
בין פון נים דיך נים א ריד פון אויס
דער בליק פון אנטדעקונגען דאנערטאָר־דאנערס.

דיי א דיכטער פון דאנער. הייסט אויף בין אין פארגעסיס. אז ליידער שייגן
לעבנס מען דיך נים אויס פון א בוך. דייל פאלז נאר אין ברענען נאס אויס
בוך. נאר בנפי — ליידער דאס דיינען דערים דעם נאמען ליעבר. שרייבט מען
נים מיט ברענ. נאר מיט דעם בלוט פון דעם אויגענען הארץ־אז־נשמה. דאס
אז דער נרים פון ..... בלין פון אנטדעקונגען דאנערקוואלן. אין ליד.

בזיכון די דעלטסטע דיכטעריישע הסכמות פון אלף כין אז אן יעדן מאנ
דיין בפאנטסיס אי קענען דיך אויפלעזן אין דעם מדות אין דין מין א דערים
בעפטרעכן דיינע אנדזיות אין אין די אויסבלאזן אז אויגענען דיה דיים. מיט
דעם אנדענקי פון א דיכטס. דאס פארדאנקלעך אמבן דיין ליד אין א שפיל.

פון אויס פארדאנקען אין אנטאלם אז לבמה. דיין פאנטן. „אין פרוס פון
טעריבי. דאס פר בעפפעלס אין דעם דעלטען אויסטפיל. פאנאנדקטאל אין
בלאנבנפיל פון דעם דאנען. „טעריבי. אין דעם קאלדעטען אויסטפיל אין
דיין פון — טעריבי מיט פר. שטעפ אין פרוס. דער נעדיגע דערשען לבמה
נים נאר אין דעם דיכטען אויסבפיל פון דער אנטאלטייגקי פאנטן. נאר
אין די נדראקלעכע הסכמות. בילדלען אויסבפיל. יעדלעכע פארבינדונ אין
די דאנען דאס לייבען פון די אויגן. מיט דער דעלטענער קלארקייט פון
א בילדלעכקייט. דאס אנטפס מיט דער מיסבאליק פון א פרוס. אין דעם
נס פון אויגען. דאס דיינע מיט דער אלדעק פון פארגאנגענע העלבן.

די „מבמה מיט א נדי דאס אלף כין אויפגעבנטיס אויף דערקלבקי
פאן פון דיינע דיכטעריישע הסכמות. דיי די דערדאנען פאנטן א ב. „אין
פרוס פון טעריבי.

דער פלעדנען פון עפל. אז ביקר־אויגנבאנען פון דיינע פאנטעטן
פאנטעטן — פארבנטס דא פאנדלען דעם אויגנאן. פון דעם מיל פון א
בעבעה דאס פארבאנדס. מיט אדר דאנאנטען דלבנדיגנס. אין דער פארדאנדי
לזנ פון „אנקדי אין א „אנקדי. אין דער דייטש פון א פרוס. דאס ..... קען
דאר די קיך מיט קיין אנטער נים נראנן ?

דער דעקס פון דעם אויגנבר פון אנטלנס אז בלבנס הסכמות אין דעם
ליד באפטרים. אין דער דעקסטיקיים אין בייזאמפס פון דעם דיכטער. אז
נאמן פון דעם אין א יב. אין דין בנטפנדס. אנגראן־שטרנ נאר ביינקיים.
דאס דאלנ אין דיך אויף דעם דיכטערס טראגיגע באפאנט צו דעם לבנן
אין נבטנס בליין א טריפס אין דעם. דאס דר אויגער פון אנטרעצ קרבער
טראגיגע דאן לבנאן — פאנבן — דייטס בי באפטנס אז —

הבלבן אין אנער נבלין נאר — ?. ב, דער באדן דער באפטרער.
דאמדין נאכאנאר. אויף די בלבנ פון דעקטער.
בם דיינן דיינ פטריב פון באפרלייגנס יאר
די דבקר פון טיינקיים פארטראנ נבנאר.

דער נדיל פון בבנטס. די בראנק פון פארלייגנס יאר. די נאדנ טיינ
קיים דאס בדר דבן — אלן. אנטאלים אלן ! — דקדים פארטראנ. ליינס דיך
אויף אין דעם אר־טיק. דער דיכטער אבנר. דאס אין דער בר אלן אין אין בים
דיינ בפפטרישע בעפים בדים דעם דיינערינגס פון אלן דאס פפנלם
דיך אם אין דין הטפנד אנבר דעם לבנן. אין בר אין אדין אויך אן אנטאלי
בדיילבנער קרבן פון דעם קלבן נדיל טריפס דיך דערים. דאס —

די טיינקיים פון אלן דאס די דאבן נבנבנ.
דאס ליד דאס די דאבן בים דערער נבפטנ.
בדיבנ אין באדן בים א ליבס א טעדיגן.
דאס בדיבנ אין דאס דעקס נים פארבדבנ אין דעם נדנ.

דעם נדנ פון דער דעקלן.

דער פפלבדיבנער בייל פון דעם בך „חלום עליכם פון אלף כין. דדיים
דיך אויגם דעם אויגנדן דבנדן. אז —

די דעלם אין א חלום.
בים נדפנ פפלים.
א בבנה דאס לאזן דיך נים אויב.

אין אין אז דער בבנה דאס לאזן דיך בינבאל נים. דאס אלף כין אויגנ
בבנדנס דיך אויגנבנם נדנן. דאס. פלים דיינ אויגנאדנבנ דיבנדנס
הבנאה. עדילם בר דיך אויב. די א דיבנדנס אבדיבנלבנדים. דאס לאזן
דיך אבנאלים דבדבנבנ בים דיך בפראל אין פפבדיבנ בת. אז בבנבנ פאנאנ
דבדבנאנ דבדבנאנ. פון דעלבנ בר עלאנם אויגם א באנדנבנ דן אין בר
בפאלם די אויך בים אז אנטאלם דאס אין אים אלין אויגנ אין בדילן אים
אויב. די אז אבדיבן בדבפאנבנ פון אבדיבנ דיבנדנ.

קריטיק און געשיכטלעכע באַטראַכטונגען
אַן הגדה, געדרוקט באַזונדער „מלך בשר ודמי"

די הגדה פון דער „מלך בשר ודמי" איז די בעסטע פון אַלע הגדות, ווי אַזוי יאָ אַלע מלך — די קע הערט אַנטרוקן אין די תלמידים און מורשים, יאָ אַלע מלך אין נעמען אַ זון פון זיין גוזל אין אַ איינזאַל פון עמקן המלכה. דער לעצטער פון די מתתיהו זיין אין דער קיסעפּער פון די המנהאַם־נעראַם פונעם פרעך פרעטער־פרעסן. (חשמונאים אַ. ייד), יאָ אַלע מלך בעטיקנט אַז, אַזוי הגדה אַז קבלת יאָ נאָר דין זון אַנטפּערן נעראַן פון פלאַרים אַנדעש—יוסף בן מתתיהו—אין דין הערן „פלאַרים פון די יהודי" (בוך ז׳, קאַפּ. ז׳ (ז׳)) אין איינגעלע קעשאַן פון יאָ מלך בעטיקנט דיך בייזאַרן אין די תלמידים און מורשים. אַבער אין די תלמידים און מורשים זענען די קעשאַן נים אייגענטלעך נעשאַן דער דער דיקע מעבעלין אַרטאַלע. נאָר נון דאָס די בעטיקע כדי אַנבאַרן נים די אַזוי תלמידיקע פרעגעדאַנטס: אַזוי פריער אייגענטלעך אַלץ פון קלאַנג נעמען פרעגלעכן. די בעדי מסורות—יאָ מלך בעטיקנט פון פלאַרים אין די איינגעלע קעשאַן אין די תלמידים און מורשים זענען דער יאָר פון דער מלך בשר ודמי.

לומר: כדי אַז כאַרעקטיק דין מיטנע. אין אַ פלוטע קענען רבא. אַז אין קדות אַלעס אַ סדר פון חכמה דאָס נים אַ נון — דאָס נון מיר דאָס — די אַזוי נעמען אַ נעמענע כדי נים דאָס אַנדר בעטיקנט אַז קעשאַן פון יאָ מלך. דאָס יאָ מלך אין בעדיק נעקומען אין דער מלחמה קענען מיטלע עטמיבי. דאָס קע אייגעלאַנגען די תכלי יעואל בי אַ בעדיה פון נעשאַלאַנגען: מיינען בעם אַנדענקן פון די בית המקדש כדיקע אין דער בעים בון דיהבאַל. דאָס דאָס נים נעקומען נעמען אַנדערס בי עמן. דאָס אַ פלעכטקע מעגעס — אַלקור בן פעריה אייגענדערען אַזוי די מורשים. אַז די דאָס נים קין יידאַ תכבוד נאָר מלך. דאָס אַזוי יאָ נעבראָכן — דאָס קען אַזוי טיקן? אַז דין נעמה נעדיקן „דאָס דאָס בעין עניני": שאלמס אַנטקען די נאַלדענע מעטרדגלעך. מיטן אייגענקרעגן עס דיה. פון כמן נדיל דעלן די דיך בתון אייסטעטען דאָס דיקע אייגענטעק. די דאָס דיך נאָר אייגענטעלע. נאָר אייגער אַז אַלטער נאָן — יהודה בן בתירה — דאָס דיך נים נעקאָנען אייגאַלען אין נעמען בי יאָ מלך — נעמע דיר די קעריטיקע קרין דאָ אַנבער די קרין פון דער מחנה בי אַזוי שטאָם. דייל פון דאָס נעדיקע — אַז די יונים דאָס נעמענען יאָרים מעגער אין מדינים דאָס די אַז נאָר נעדיקן אַ בעדיקל. די תכמים דאָס אַנבער שטין אַ לאַנג בעים נאָר דאָס אַנבערן בעדאָר נעמאָר אייגענדערען די מעגעס דאָס יאָרים בעטער אַז בעסטענטעלעס אַז בעם אַז בעים אַנדר.... (קידושין ב׳ע).

פלאַרים. אין דין נעמיכטע דאָס יאָ מלך. בעדיקע נים די מעגעס פון

דער גרעסטן בעדיק אַנם אַנדערן פון די בית המקדש בעדער. אַנטאַמאָ דאָס באַנדרעם אַז אַ בעדיקן לאַנגער די בעמאַנס נעמען פון יאָדן פון מיל — יאָ אַזוי פלאַרים נאַטער. דאָ דער אַלטער דאָס דאָס נעמען אַזוי יאָדן בעדיקע מעגער. אַז די אַז נעדיקן אַ נעמענטן בי די יאָדן אין פלאַרים. (אַלטעדעמס פון די יידי בוך ז׳). קאַפּ. ז׳). נים אַזוי יאָ מלך פלאַרים בעדער. די עס בעדיקע אין דער נעדיק. מעגע עדער דאָס דאָס נעמען קעשאַן אין דער נעדיקע אין בעדיקע נעמענטן אַז בעדיקע דאָס. לאָזן אַנם. אַנטאַמאָ אַז דער מיל יאָ מלך בעדיקע אַנדערן אַנדערן אַנדערן

די עניי. ווייסער פּרעזידענט פּאַטשאַן און די תלמידים אַן מורשים

לויט הוראות פון עניים זענען געקומען פון תוך לאַנד נאָך יחוסלוט. די האָבן געמוזט בעקייב דין בין הורדוס קרבות צו צוזיין דיקע עדות. פון הורדוס און מעגיק האָבן געטאָן בו שטאָט נחיר. ווען: אַלטגילוק בעטאָנט דעם נחיר פון דיקע עדות. האָבן די בים נעטראָפן ברבונען די קרבות. אין פעטען בו שטאָט נעטאָבנען צו יאַר הולך און נעטאָנט צו אים — אויך דעל נעבן פ הקלאָב פון די בין הורדוס קרבות און די נעב פ הקלאָב. האָב יאַר הולך נעטרעפן נעקומען אין באַגאַלע. שאַר פיר הורדוס און פעטען קרבות. האָבן דעקלות טרעפנד דערפילן צו יאַר הולך. אַז שטעקן בו שטאָט האָב בים נעבנבנ פ הקלאָב פון די קרבות. די בעטראָפנע. אין יאַר הולך און בעם נעטראָן אויף עטעקן בו שטאָט. האָב שטעקן בו שטאָט דיר באַטאַלנע. דייל צו האָב בוזאַ נעטראָפן אַז הבן דעם אים דערפירנעקנע.

פ בין שטאַטער קומען נעקומען דעלעגאַטן פון דער פּרעזידענט אַלטער צו יאַר הולך. האָב צו לבאַר די נעטראָפן פ מעדות. דען די יבנבן נעטראָן בים טיר. האָבן די נעקומען — יאַר אין דער אַלטער שטעקן בו שטאָט. האָב האָב אַזוי אַרטנעראַלנע פים דין תכלה בעת פיר דבנבן דע נעקומען דעם פאַרבן מאַל? האָב יאַר נעטראָפן קערבן שלומיאל אַזוי שלומיאל. ד יאַל קומען פ עלה אין אויפגעגאַנגען אויר בחורער שטעקן בו שטאָט צו דער מעדות. האָב ד בון אים נעפרעגט צו יאַל אויר אויפגאַן. אַז צו דער דעגן אים נים קין שלומיאל טעמ. האָב צו אויר נעגאַנגען דין האַרים אין דרעגנעקומען צו שטעקן בו שטאָט. דין דינגלדיגע אַלע בפרייט. שטעקן בו שטאָט אַז נעקומען. אין בון האָב אים נעטראָפן צוזאַמען יאַר הולך אין קבוכע שלומיאל. האָב יאַר הולך צו אים נעגאַנגען — דע די אַזוי אויך בין דיר מבבר. האָב שטעקן בו שטאָט אים נעקומען — די תורה. האָב אויך האָב נעלערנט אַז מיר מבבר. נים דו. האָב יאַר אים נעטראָפן — פאַרוואָס האָסטו מיך צו שפּאַן אין צאַנד נעמאַכט אין די אויגן פון בעלך מיטן אַמאַרן מיך. אַז די דינגלדיגע נעבן פ הקלאָב פון די בין הורדוס קרבות פאַר די בורים? האָב שטעקן אים נעקומען — אויך האָב דיך נים פאַרגעלאָזן. די האָסט נעטראָן פון דיין בעלט אין אויך פון מין תורה... האָב יאַר באַפעלן די דינגלדיגע די קאַן אויגנען פ בעבעלי דיין אין האָב נעבעטן שטעקן בו שטאָט צו יאַל נעקומען. האָב שטעקן אויפגעלייגן דעם בים אין נעקומען — ‹בריף צו הורדוס קאַבל יאַר תקרירוי: לאַזיר בעטעקן — פאַר די טפיות. האָב יאַר אין דינגלדיגע חכרים האָבן נעטראָן. האָב יאַר צו אים נעקומען — די בלייבטס בי דיין עטעקות מיר צו באַלייגיקן. אויך האָב בין אויבן נאָך נים נעקומען הבן יאַל יאַרן אויפגעגאַנגען אין בחכמת תורה. האָב שטעקן אים נעקומען — אויך האָב דאָך נים נעקומען. האָבן די דינגלדיגע אים נעטראָן צו עטן. האָב צו נעבעטעט ‹בריף צו הורדוס קאַבל: לאַזיר בעטעקן — פאַר די קפיות האָב מיר האָבן נעקומען... (דינגלדיגע בחכמת בין הוב. בגלי בחכמת בית. בראַשית רבה פאַר״ג אין אַבראַהם).

די אויבן פּרעזידענט בוזיי קפּאַטשאַן מיט די תלמידים אַן מורשים בחכמה

בחכמה שבתיר אין דין נאַטעלע. די חכמה אין די נדרים דערפילן צו אויף דיקע נגד. בגלייטנע אַרבעטנעמע. אין הבן אין חכמה בים רב נחום נאַרע מיקנע ובחכמת מיקן בפאַרבבנ צו אויר אמי. מין דיקע נגד בין נגד. אַז די נעמענע נים די קרבנות אין נעקומען די חכמה מין יאַר הולך נעטרייטן בעם אויף מלך הורדוס אין דין דערזיכטנען דיך מין די. האָב האָב אים טעמעלי נעבריבנע דערפון צו יאַל באַגעלן דינע מלחמות די אויבטאַטאַרן. האָב חכמה קעריר אַבנד פאַרגעלעגן די אויגן אין דעם אויבטאַלן מין בחכמה מיקן. לויט רב נחום נאַרע. הבן די פּרעזידענט דעלעגאַטן בעקומען צו יאַר הולך נאַרעקנע בי האָב נעמאַכט אויבטבנעקומען די תורה־יחוס. אין בחכמת דער מעדות לבאַר די האָב קבוכע שלומיאל. חכמה אויגן יאַר הולך נים בו שטאָט דערפילן די מעדות. הבן דער פּרעזידענט דעלעגאַטן פריבן. מין דיקע נגד בין נגד. אין בי באַטראַכטנעמ. אַז שטעקן בו שטאָט אין נבחבן בי דער מעדות. נים שלומיאל. יאַר הולך האָב נעגעבן צו אויר באַלאַנג שלומיאל נים דער בחכמה אַז יאַל אים נים האָב דער בחכמה ד יאַל אים נים פאַרגעבן אין קומען צו דער מעדות. די אויך קפּאַטשאַן מין דין דייג האָב די קאַן אויר בעגעבן נים נעמאַלן. האָבן די אויר נים נעקומען אין פאַלאַן. דייל בחכמה שבתיר האָב אויר. מין דיקע נגד בין נגד. פרידענבערגער אויף פ טאַמאַר. אין אויר טראַנסמיטל אויבקער די נאַמן מין יחוסלוט. צו אויטאָטערן בחכמה מין אויבטבנעקומען אויפגעגאַנגען נים פ נעקומען אויפגעגאַנגען. האָב ד יאַל האָבן הבן אויבטבנעקומען לבאַר אויר יאַר — יאַר הולך — נים דער הולך מין דין נים אויבן טמל. נאָר די נאַנגע בחכמה דעם אויס די פ בעגעגנס צו דער נאַטעלע. דייל די האָב נים קין תורה.

תלמידים האָב דיך נים דער נעגעבנס. בחכמת די מעדות נאָר דער פּרעזידענט דעלעגאַטן. אויבטרעבן דער פיר מין דעם בלעטער קלאָר קאַנדן. שטעקן בו שטאָט האָב נעגאַלן הבן נים. אבער די יחוס מין יחוסלוט האָבן אויסגעגעבן תורה בו בחכמה אויף נים אין שטעקן בו שטאָט אויף אַב בית דין. (יחוסלוט תורה ביב תיב. בגלי תורה בית. לבינו תבאל). די קם בינע דיך אויס מין דעם דערפילן אויפגעדיקן בעגעבן אין די בחכמה. פ בחכמה מין יאַר הולך האָב נעגעבן פ בחכמה. האָב שטעקן בו שטאָט בעגעגנס די אויטבעגעקומען די אויף אים שטעקן. האָבן די נעגעבן פ שלום צו יאַר הולך. דעקן דעם. האָב יאַר הולך די אויבטבנעקומען דעם קומען. האָבן די אים נעגעבן פ בין אויך קומען. דייל די תורה בחכמה. האָבן די אויגן אויפגעגאַנגען — דער דין אין נאָך נים אויר די דו קומען. נאָר די די מעדות מין דיקע

חכמים זעקן: האט ווי שטעקן בן שטח בטראכטן צו ווינען חכמים אויף דאכטם האבן די אויפגעטיגן די פגיעקי צו דער עדיר. האט קי געטיקט צו ווינען חכמים אויף לעטם האבן די אויף אויפגעטיגן די פגיעקי צו דער עדיר... האט נגן האפלים אונגעטיגן. אז א טלל ואל נגן בין בעטבן אן עד ואל בין בעטבן. נגן ואל קבנן אם בין קדות האבן אז עד ואל בין בדות האבן... (מטארין ייבן, בין דגם דאבטראגנים האט דיך בעבריקם דער בלינטיקער נגראבנגל אפר דער אויבערהיטבאבם אן די הלטיוי חכמים האבן אנגעקבנם די דבנם אן בגיר אן טלל. אבנגי מתות שטיר האט אויטבעטראכט אז אן דער בין בין אן דער הטלך אז נגמבן א שטיקן אויטיריגן. האט בי דגם הבאבם בבאבם א שלות אן דגם בינן־באבנגר אן הבנגיקער יהדות בן מתרות אן אן דער שלותת האט בי דער הדבנם א בבנם. אז דבקאר דער מטבם בבמבן אז אבאבנ. בין דער מיר אן קולטר האבת.

די בייי בגרבאבנן אלבגי בן מתרות אן יהדות בן מתרות. האט דבנן דער לינבאטיי אן דער בבנגר בגרבלן האבן שאלי בגרבגרים. אבנגי די דבנן בבנן מתים אן אויבאבנר אן הבדות אן בבגרות. בין מבנים: בינן־באבנגר אן הבגר בין קין הבבגר. די מבת מגר בבגרבם די, אמין דגם האבן די בגלבבם אן דער בין הבן יהבן אן נגל. בין אן דער הטלך. אן דער אויבגרבן דשות בבן בבגרבאבנ אן לבבם אן דגם אלבי יבבבן בבגרבגרבן בבבבגר — די מבנים אן בין דבנן בבגרבאבנ בבגרבן אן דבן די דבלבבגר מבבר אן דבבגר אן מאלן. מבים ייבן, אבם די דאן בין האבן קין מבם בבגרבגרבן אונגבבבן אן דבבגרבגרבן בבבבגר. בבגר אן בבגר אן בבגר אן דבבגר אן בבגר אן בבגר אן ב

דער קיילאַם נעמענדיק דאָס אַלץ ווען פאַרשטעלט די נאַנצע בלות פּערספּעקטיוו, ווען דאָס אַלץ באַגלייטיקט אַז ביי פאַרשיידענע אַנדערע נעמען פאַר נעלע, ביי דאָס איך פאַרשטיידיקט, אַז נאָך דאָס אַלץ בין איך בכלל אַז קיין פּערזענלעכקייט, אַז איך בין מיכאַלס: אַזוי פאַרשטעלט אין דער מיטערער, קומט אַ דערזעהן אַרעמער נאַרנלעכע אַז אייגענע אַז אַ דערפילונג, דאָס איז לויט מקפּיד אַז — אַז נאָך דאָס שטיק ביי אַלץ ווען נעמענען די הויט, ביים דער הילף פון אַזוי באַלעבנדיק אַז דערפיר. בכלל ביי דאָנען נעמען אַ פאַלק אַז אַנדער אייגן לאַנד...

לכבוד דעם ר׳-טן יאָר טון י. ל. מיין

פון תפיה אַז דיינע פיר נעמען אַז דער לויב נעמאַנען פאַר אַנדערע גרויסע שריפטן. דערפאַר אַז קולטור טעטיר פאַרנעמען אַבער אַז אויס אַזוי דיינען באַראַן בעגאַר. דערלעבן שפּיל אַ גרויסע יאָלץ אַזוי נעגעלאַנגען לעבן. דיינען אַרבעטיקנעס שריפטסטעלער. פון דערפיר קולטור אַרבעט אַבער אַזוי יידישן לאַנד גיין די פאַרבי בעטעם אַזוי באַלאַנגען.

פון אַ בעגעלעך יאָר בעדיק, אַז י. ל. מיין דער דאָלעלעכער מעטעראַטאָר פון דער מעטאַל שריפטן, יובילאַר באַקעם נעמען פון O.B.E. דאָס דיין מי אַן אַרבעט לעבעט דעם לאַנד. פון דאָס דעם בעדיק קעלך פאַר דיינע הייל נאָר אַ מענטש פון אַן עמקעלעכע נעמען. אַן אַן אַנדערלעכן דאָס בי פאַרשריבען די שריפטן פון מעטעלעכע דעם מעטאַל. באַלעבאַן. אַן מאַנאַלן יעדער. קען אַזאַ אַרבעטיקנעס דערגרייכן.

די קאַנטער קאַנטיל. דאָס פון אַזעלעכע דאָלן נעמען דעם בי יאָרעלעך נעבעדיקט נאָר מיין י. ל. מיין. אַלץ אַנטיקנעס אַן שעפּנעס. פאַר דיינע לייס טעטען אַן פאַרדינסטן אויף דעם נעמען פון מעטעלעכקייט. דן אַלץ „דאָס מיליאָן" פאַר אַ פון יאָר אַן דער באַראַ פון מעטעלן. דן אַלץ „דעטאַסטיס אַן פון". שריפטעלעכן אַזעם פון אַ אַלגעם אַנטעטרעדיקן פון דיינעלעך פּעריאָדן לעריקיקן פון דערלעבן בי דאָס אַזעם נעמען אַן נעדיקן.

אין פלוג אַזוי קען אַ ביסל שריפטן. דאָס דיקן אַ נעמען דיינען קעדאַקטאָר, דאָס דיינען נעמען פון די עדיטאָרן י. ל. מיין. אַנדערן. אַז קי אַזוי אַ פון באַקאַנטן פעלד אַן לאַנד בעלי־ראַנדיק אַזוי בי באַדיסן אַלץ אַזעלעך פיינטלעך דערלעבן אַזוי פאַרשידענע טאַלאַנטן פון נעמעלאַנטלעכן אַן קולטורעלן אַרבעטן אַזוי קאַנטרעבן. אַן דאָס דאָס נאָכן לאַנד אַזוי פונעדיקן דעם בעדיק פאַר דיין נאָכגעלעך אַרבייט.

אַבער אַזוי דיינען לאַנד אַן פון באַקאַנט בעדיק דיי אַ פעלד, בי אַזוי אַ פיינער שריפטסטעלער. דערלעבן דאָס אַנטיקלונגען בעטעם אַן אַלץ דיינען דערלאַנגען אַן פיינגעבן. דאָס דעם דערלעבן אַן דערלעבן נאָר דיינען בי נאָך אַן לאַנד. בעדיק די דיינען אַרבעטערלאַנד. דערבעם מיין יאָר. אַן דיין עולם. בי אַז נעמען פאַר אַ מי יאָרן עדיקן די אַן די אַרבעטס נעבעד, פאַר דערלעבן פון דאָס אַרבעטקעבן דיין מת אַן נעדאַנק. בדי בי דערלעבן בעם

דאָס אַן נאָס בי קיינען פאַר דיי בעטעדיק לעבעם פאַרשטענען. אַז נאָכן אַ דרעם דער פאַרגעס. אַן פון דיינען דין אַ נייעם פון אַזוי דאָ אַזוי דאָ. אַז מיר דאָן אַן נאָכן פאַרגעס די. דאָס נעמען אַנטייל אַזעם דיינען נאָכן פון אַזעלעך יעדן.

דעם בעדיק דיי אַ דאָלבן יאָרגעדיקן פון מיין אייגענטלעכן אַזוי דער אַרבעט אַזוי נעמען פון דיינען בעדיקן דיינען לעבן אַן דערלעבן. ביי דאָס דאָס אַ בעדיקן אַן בעדיקן דערלעבן. לעבן לעבנדיקן דאָס אַזוי דערלעבן פון יעדן אַזוי ביי דאָס דאָס דאָס אַזוי לייטן דאָס אַזוי דאָס דאָס דאָס

נאַטיאָן פון אַ לייענער

[illegible]

אַ פריליך פאַרגעניגן האָבן: „דער פּרעכטיקער אַן האָבן אַרויסגעגעבן די קינדער אויך נאָכגעגעבן אַן בלויז נים דאָבן מסרות האָבן אַז אין קינעטשקע אַרבעטן. דער „דאָרעם אַבעטיקער" פון נאַטאָן נאָך דו. האָבן מיך אַבעטי אַרבעטיקע אַן אַנטוויקלונג יסראַליש אַסטרוידן אויך דאָס רבוני אַל בולם אין טלמוד קורסן.

אין הסטאָרל דערנאָך אַרבעטונגען. אַז דער טיליעקעטער דאַרבאָנאָ דאָס פּרעסטיגעבעלעך אַ מעטרעגן קורס בוך. לויט דעלמן פּרעגרעס דערלייבט דער יסראַל־אַרעטי אַז אַמ. דאָס פאַרגעבן בים אַנאַ אַקרעס (חדר). מיי נעדיקן אַרבעטונגען. דערנאָך דאָרעם נישט דאָרעבן אַז מרדכים נעמאָבן אַ טעמה... דאָנענ דאָס דער דאָרבאָנאָ אַנטוויקלונג פּעסבעלעך תפילות אַפּ דער דערער טיליעקע דיעטער אַקבעל. מאַרז טראָר דאָ אַרבעטונגען. אַלע מיטבעי. די תפילות דאָס אַ פאַרגעדיגט. דאָס מאַרז טאַרגעגען — דאָס — קיוס — נאָר פון אַז פּרעגאַלאָ!

„נאָל דיך דיין דיין. נאָס. אַנטיקי נאָס אַן נאָס פון אַנטוויקלונג מאַטעריע. פון מיר דאָך בעלים לאָנדן. פיר אַנטו פאַרגעגעבן אַן באַרעלך אַנטו טים דיין קיין בעטאָל. מאַרדים אַנטו פון טיער אַן פּלעלטען אַרבעטאָל. פון עטרעגעם אַן אַנטוקלוואַרגעגעבן דיגען אַן אַלע אַנטוקע נעמאָרן אַן דער לאָנען אַן אויף דער ערד. בעגרעגעם אַנטו. אַז אַנטוקע נאָל־מרדכים דאָך דיך קעגעבן. דיקע קערעק דאָרן אַנטו דאָלען אַן דערלייבן אַנטו דיך אַרבעגלעכען אַז נאָרן. נעבעגעגעם דיי. נאָס. דאָס דערלייבעם אַנטוקי. (נעבעם.

אַי דער טעטי יסראַל נישטאָם דיך אַן אַז די טיקעדע דאָרלייבן בלייבן אַ מיטנאָ.

קעמיס

אַנטם דאָלען „אַבעגרעגעדי" נעמעגן דיך אַ בילד פון דער יסראַל־אַרעטי. אויף דאָלען מ׳נעמען אַ דאָנאָ. מיט בייגען אַלע דאָרעגעגעבן. אַן אַנטעגי דער דאָרעגעגעבן מיט אַ דיגעלן. דאָס דאָרעגען בילד אַן נישט אַרבעגעל. מ׳דאָס. דאָרעגעל. קו־נעגע נעמען אַן סערטיפיקאַטיגע אַרבעגע מעגעם אַן מעגעלעך אַן קרעטלעכן „טרעגעם דאָרעגעטיגע".

אַנטעגי אַ באַלאַנגעם (דאָס) אַ קרעטלעכער ביטעלעכער מיט אַ דיגעלי. מיט אַז די דאָגעם אַ נעטרעטאָלעם פון צוויי אַנטוקעגע באַלעגעטעם. באַלעגעם פון דאָלעגער מיט בעגעם.

בעלעם מעטעגיק אַנטעלעטעדיי אַרבעטיקן די דאָרעגע פאַרגעגעבע. אַ אַז פאַרגעגעלעך. פאַרגעגעם די קאַפּע דאָס אַרבעגע נישט אַנטעגעגע אַנטאַרבעגע. דער אַנטעגי דאָרעגע.

מיט אַ בעגע בעגעגיק דאָס מעגן דאָ „אַנטעגעגע" שלום עלעכעם דיך נאָר. בעגעלעכן אַרבעגע אַרבעגע אַ טיל פון דיגעגע מעגעגעגע. די אַרבעגע דאָס נעגעגע אַ

מעלעגעגיגע אַז פאַרגעגעלעכן פאַרגעגן דאָגען. „נעגעל אַרבעגע דאָגען דאָגעגע". דער דאָרעגעגע אַן פאַרגעגע „מאַרגעגעגע אַרבעגע" אַרבעגע אַז דערגעגע נעגעגעגע בעגעגאָרן אַז פאַרגעגן דיך אַרבעגע „דאָרעגעגע עלעכע". בי דאָס דערגעגע אַרבעגע דאָגען עלעכע עלעכע דאָרעגעגע.

„נעגעגע

אַן יסראַל־אַרבעטער „דאָרעגעגע" אַן נעגעגעגע. אַז נעגעגעגע דאָס דער דאָרעגעגע. דאָס דער דאָרעגעגע אַרבעגע אַרבעגע אַרב

מישטרילונגען אויבער די טימעדיקע שטת־באכטיסאנס

שטת דעם ב.י.ען פון דעריאל ביי דעמאזיטסקי. רעדאקטאר פון יומי מרגולי.
שטת דעם אז.ען דער טיפאיראנגלער שבת חזון טיפאראס.

לשון און לעבן

תודש־וסודנשר פאר ליטעראטור, טעאטער, קונסט און קולטור

סטסי יא (תקפא ג'וגנו) ניסאנטער ישראל אין: בקנ. אמו לאנדאן

רעדאקטירט פון א. נ. סטרוגו

אינהאלט:

1 [illegible] .....
2 [illegible] .....
3 [illegible] .....
4 [illegible]
13 [illegible] .....
21 [illegible] .....
22 [illegible] .....
32 [illegible] .....
33 [illegible] .....
40 [illegible] .....
43 [illegible] .....
47 [illegible] .....
48 [illegible]

פרייז 2 שילינג

אבאנאמענטפרייז:—20 שילינג פאר א יאר

אין אמעריקע:—$4 דאלאר א יאר

אויסגעגעבן פון רעדאקציע און אדמינסטראציע:—
"LOMEN UN LEBEN," 17 Dolmans Buildings,
Colldrewood Street, London, E.1, England

בעדאקטאר: דער סוחר־מיידיבאר דעם מיר אויסגעבן

Published and Edited by A. N. Stencl, 17 Dolmans Bldg., Colldrewood Street, London, E.1, and printed in England by The Naval Press, 129-131 Cavell Street, London, E.1

[illegible]

[illegible]

[illegible]